

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 445/2023-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej MAJCHRÁK & MAJCHRÁK, advokáti, s. r. o., Nová Bystrica 850, proti rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 10Co/153/2020-648 z 30. júna 2021 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5Cdo/28/2022 z 27. apríla 2023 takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **odmieta**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 9. augusta 2023 domáha vyslovenia porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami v civilnom spore, ktoré žiada zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

II.

2. Sťažovateľka sa proti žalovaným žalobou z februára 2020 domáhala zaplatenia [REDAKOVANÉ] eur ako bezdôvodného obohatenia. Podľa sťažovateľky k tomu malo dôjsť tak, že od roku 2014 do konca roka 2017 investovala do rekonštrukcie časti domu, ktorý najprv vlastnili rodičia jej manžela a následne žalovaní (sestra jej manžela s manželom) a bolo medzi nimi dohodnuté, že takto rekonštruovaná časť domu bude prevedená ako byt do jej bezpodielového spoluvlastníctva s manželom. Po nezhodách s manželom sa sťažovateľka z tohto domu v januári 2018 odsťahovala.

3. Okresný súd žalobu sťažovateľky zamietol. Dospel k záveru, že sťažovateľkou tvrdená dohoda o prísľube prevodu časti domu nebola dostatočne konkretizovaná. Vôbec nebolo zrejmé, kto, kedy a za čo druhému prevedie, a z vykonaného dokazovania ani nevyplýnul žiaden konkrétny záväzok žalovaných. Podľa okresného súdu šlo o neurčitý prísľub bez právnych následkov voči žalovaným. Okresný súd vyhovel námietke premlčania vznesenej žalovanými, keď vychádzal

z toho, že k poslednej investícii do domu žalovaných došlo ku koncu roka 2017, no žaloba bola podaná až vo februári 2020. Podľa okresného súdu premlčacia doba podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil, začala plynúť vynaložením poslednej investície sťažovateľky.

4. Proti tomu podala sťažovateľka odvolanie. Uviedla, že preukázala dohodu so žalovanými o prísľube prevodu časti domu a poukazovala na jednotlivé dôkazy. Podľa sťažovateľky premlčacia doba začala plynúť, až keď sa dozvedela, že žalovaní odvolali prísľub prevodu alebo vytvorili stav, keď bolo zrejmé, že ho nezrealizujú. K tomu podľa sťažovateľky došlo, až keď bol podaný návrh na rozvod jej manželstva. Navyše namietla rozpor námietky premlčania s dobrými mravmi, keď poukázala na maily žalovanej z januára a novembra 2019, v ktorých jej prísľúbila vyriešenie investícii, čo u nej viedlo k tomu, že žalobu nepodala skôr.

5. Ústavnou sťažnosťou namietaným rozsudkom krajský súd rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil. K tvrdeniu sťažovateľky, že preukázala dohodu o prísľube prevodu časti domu, krajský súd poukázal na to, že medzi sťažovateľkou, rodičmi jej manžela a žalovanými mohlo dôjsť k rôznej komunikácii, no na to, aby jej bolo možné priradiť právnu relevanciu, je nevyhnutné, aby mala znaky určitosti a jednoznačnosti. Podľa okresného súdu ani z tvrdení sťažovateľky vôbec nevyplýva, čo malo byť predmetom ich dojednania. Ide len o jej subjektívne, celkom nelogické konštrukcie, keď nie je zrejmé, prečo by žalovaní mali preberať záväzok rodičov jej manžela, keď sama sťažovateľka tvrdila, že prevod domu na žalovaných bol len s cieľom získania úveru na inú nehnuteľnosť. K námietke sťažovateľky o prekvapivom charaktere rozhodnutia okresného súdu krajský súd poukázal na to, že žalovaní vzniesli námietku premlčania už vo vyjadrení k žalobe a okresný súd vyslovil predbežný názor o premlčaní nároku. Podľa krajského súdu sťažovateľka mala dostatočný priestor už v konaní na okresnom súde uplatniť tvrdenie o rozpore námietky premlčania s dobrými mravmi, a preto ide o neprípustnú novotu v odvolacom konaní. K tomu na okraj krajský súd uviedol, že sťažovateľka túto námietku prezentovala neadresne k pomerom veci len parafrázovaním záverov súdnej praxe a nič jej nebránilo uplatniť si svoj nárok včas.

6. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie. Vo vzťahu k dovolaniu podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) uviedla, že rozsudok krajského súdu je nedostatočne odôvodnený a zmätočný. Podľa sťažovateľky sa krajský súd nevenoval premlčaniu a začiatku plynutia premlčacej doby ukončením rekonštrukčných prác. Pritom sa nestotožňuje s tým, ako sa krajský súd vysporiadal s jej tvrdením o rozpore námietky premlčania s dobrými mravmi. Vo vzťahu k dovolaniu z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia neuviedla, o aký prípad prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP ide. Namietala posúdenie krajského súdu jej námietky rozporu premlčania s dobrými mravmi, obsah pojmu dobré mravy k vznesenej námietke premlčania a to, kedy malo dôjsť k premlčaniu. Právne otázky vyjadrila formuláciou „*Právnym posúdením v konkrétnom prípade je teda to, 1. Akým spôsobom odvolací súd právne posúdil námietku rozporu premlčania s dobrými mravmi, 2. Akým spôsobom posúdil obsah pojmu dobré mravy k vznesenej námietke premlčania, 3. Akým spôsobom právne posúdil to, kedy malo dôjsť k premlčaniu nároku.*“.

7. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľky zamietol. Nestotožnil sa s jej tvrdením o nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia krajského súdu ako dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP.

Odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu vyhodnotil ako dostatočné. K dovolaniu z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia najvyšší súd uviedol, že sťažovateľka tento dôvod vymedzila len formálne a nekonkrétne. Zdôraznil, že sama polemika s rozhodnutím krajského súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia či kritika jeho prístupu pri právnom posudzovaní významovo nezodpovedá vymedzeniu dovolacej otázky podľa § 432 ods. 2 CSP.

III.

8. Podľa sťažovateľky sa krajský súd nevyporiadal s jej podstatnými tvrdeniami v odvolaní. Zvýrazňuje, že až z rozsudku okresného súdu sa dozvedela o druhej argumentačnej línii, že premlčacia doba začala plynúť ukončením rekonštrukcie v decembri 2017. Táto argumentácia bola pre ňu nová, a preto až v odvolaní namietla rozpor námietky premlčania s dobrými mravmi.

9. Podľa sťažovateľky je nesprávny právny záver najvyššieho súdu, že odôvodnenie rozsudku krajského súdu je dostatočné. Namieta aj závery, že dovolanie bolo vymedzené bez konkretizácie právnej otázky. Poukazuje na to, že precízne, prehľadne a v súlade so zákonom otázky vymedzila na piatich stranách. Poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu (1VObd/2/2020), podľa ktorého náležitosťou dovolania nie je uvedenie konkrétneho dôvodu prípustnosti z troch variantov uvedených v § 421 ods. 1 CSP. Najvyšší súd sa tak odklonil od tohto rozhodnutia bez toho, aby vec predložil veľkému senátu, čím jej odňal právo na zákonného sudcu.

IV.

10. Z hľadiska posúdenia ústavnej sťažnosti sťažovateľky vo vzťahu k rozhodnutiu krajského súdu je rozhodujúce, že záver okresného a krajského súdu o zamietnutí jej žaloby bol postavený na troch záveroch. Prvý bol záver procesný a spočíval v tom, že nebolo preukázané tvrdenie sťažovateľky o tom, že by jej žalovaní dali prísľub prevodu časti domu, a preto pri právnom posúdení nebol dôvod prihliadať na túto sťažovateľkou tvrdenú, no nepreukázanú skutočnosť. Následne na to okresný a krajský súd vyvodili právny záver o tom, že premlčacia doba podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka začala plynúť od medzi stranami nespornej skutočnosti, ktorá spočívala v tom, že posledná investícia sťažovateľky do domu žalovaných bola urobená koncom roka 2017. K tomu pristúpil procesný záver krajského súdu o tom, že tvrdenia sťažovateľky, z ktorých mal byť vyvodенý rozpor námietky premlčania s dobrými mravmi, boli sťažovateľkou uvedené až v odvolaní, a preto ide o neprípustnú novotu podľa § 366 CSP.

11. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozsudku krajského súdu namieta to, že sa nevyporiadal s argumentačnou líniou o odpadnutí právneho dôvodu – prísľubu rodičov jej manžela o prevode o časti domu ako skutočnosťou rozhodnou pre plynutie premlčacej doby. Teda jej námietka smeruje k nedostatočnosti odôvodnenia krajského súdu, ktorú vzniesla aj v dovolaní a najvyšší súd sa s touto jej argumentáciou vysporiadal. Námietky proti rozsudku krajského súdu sú totožné s dovolacími námietkami, ktoré najvyšší súd podrobil prieskumu. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o dovolaní preto vylučuje právomoc ústavného súdu vo vzťahu k rozsudku krajského súdu. Preto bola ústavná sťažnosť v rozsahu proti rozsudku krajského súdu pre nedostatok právomoci podľa § 56 ods. 2 písm. a) a § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odmietnutá.

12. Ústavná sťažnosť proti rozsudku najvyššieho súdu je zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá. Treba vychádzať z toho, že z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť dovolania a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale i formalistická a aby bola čo najústálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010).

13. Čo sa týka nedostatočnosti odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu, ktorú najvyšší súd skúmal na námietku sťažovateľky, treba uviesť, že sťažovateľka odvodzovala začiatok premlčacej doby od momentu, keď jej bolo zrejmé, že príslub žalovaných na prevod časti domu sa nezrealizuje. Už okresný súd však vykonané dokazovanie vyhodnotil tak, že samotný príslub žalovaných nebol preukázaný. Tento skutkový záver sťažovateľka namietala aj v odvolaní, pričom krajský súd na jej argumentáciu reagoval, keď jej tvrdenia charakterizoval ako jej subjektívne a nelogické konštrukcie, pričom poukazoval na jednotlivé vykonané dôkazy. Z tejto argumentácie krajského súdu v spojení s odôvodnením okresného súdu sú zrejmé úvahy o nepreukázaní nedostatočne konkretizovaných tvrdení sťažovateľky.

14. Sťažovateľka nedostatočnosť odôvodnenia krajského súdu vyvodzovala i z toho, že krajský súd sa nedostatočne vysporiadal s jej tvrdením o rozpore námietky premlčania s dobrými mravmi. Tak tomu nie je. Krajský súd formuloval jasný záver, že sťažovateľka túto skutočnosť namietla až v odvolaní, hoci ju mohla namietat' už v konaní pred okresným súdom. Nielen preto, že žalovaní námietku premlčania vzniesli už vo vyjadrení k žalobe, ale aj preto, že okresný súd v tomto smere poskytol predbežné právne posúdenie. Predbežné právne posúdenie o premlčaní nároku sťažovateľky bolo dostatočným dôvodom na to, aby sťažovateľka produkovala tvrdenia a dôkazy o tom, že uplatnenie tejto námietky je v rozpore s dobrými mravmi. Pritom je bez významu, akou konkrétnou udalosťou bolo ohraničené začatie plynutia premlčacej doby, keďže rozhodnutie o tejto otázke bolo bez potencionálneho vplyvu na záver o prípadnom rozpore námietky premlčania s dobrými mravmi. Rovnako tento záver krajského súdu je v namietanom rozhodnutí jasne vyargumentovaný. Možno je len zbytočne zaťažovaný úvahami na okraj, v ktorých je naznačené, že i prípadné posúdenie tejto námietky sťažovateľky by viedlo k záveru, že je nedôvodná.

15. Preto nemožno dospieť k záveru, že by rozhodnutie krajského súdu, ktoré treba posudzovať v spojení s odôvodnením rozhodnutia okresného súdu, trpelo vadami nedostatočného odôvodnenia – nevysporiadania sa s odvolacími námietkami sťažovateľky. Tento záver formuloval aj najvyšší súd. Hoci na okraj možno uviesť, že táto časť odôvodnenia rozhodnutia najvyššieho súdu mohla byť konkrétnejšia, nemožno dospieť k tomu, že by záver najvyššieho súdu bol zjavne nesprávny.

16. Sťažovateľka formuláciou právnych otázok v dovolaní spochybňovala otázku posúdenia jej námietky premlčania krajským súdom a začatia plynutia premlčacej doby. „Otázky“ sa týkali toho, akým spôsobom krajský súd posúdil jej tvrdenie o rozpore námietky premlčania s dobrými mravmi, ako posúdil dobré mravy a ako posúdil to, kedy malo dôjsť k premlčaniu. Z takejto formulácie právnej otázky však vôbec nevyplýva, ktoré právne posúdenie krajského súdu malo byť nesprávne a v čom spočíva jeho nesprávnosť. Rovnako z toho nevyplýva, aké malo byť správne

právne posúdenie. Pritom ide o základnú náležitosť dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podľa § 432 ods. 1 CSP tak, ako to vyplýva z § 432 ods. 2 CSP.

17. Osobitne v tejto súvislosti treba zvýrazniť, že nielen okresný, ale ani krajský súd sa rozporom námietky premlčania s dobrými mravmi nezaoberali v tom smere, že by to bolo rozhodné pre ich závery o zamietnutí žaloby sťažovateľky a potvrdenie rozsudku okresného súdu. Okresný súd z dôvodu, že takáto námietka vôbec nebola vznesená, a krajský súd z dôvodu, že táto námietka bola uvedená až v odvolaní. Krajský súd sa k tvrdeniu o rozpore námietky premlčania s dobrými mravmi vyjadroval len na okraj, teda spôsobom, ktorý nebol rozhodný pre jeho záver o vecnej správnosti rozsudku okresného súdu. Viac-menej šlo o formuláciu nadbytočných, hoc aj dôvodných výčitiek vo vzťahu k odvolaniu sťažovateľky o tom, že jej námietka je neadresná k pomerom veci, teda k zistenému skutkovému stavu a ide len o parafrázovanie záverov súdnej praxe. To platí aj pre tretí okruh problému, ktorý sa týkal začatia plynutia premlčacej doby. Posúdenie tejto otázky vychádzalo z toho, že sťažovateľkou tvrdená skutočnosť o príslube prevodu časti domu nebola preukázaná. Preto už vyriešením skutkovej, nie právnej otázky bolo celkom bez významu, kedy malo dôjsť k odvolaniu údajného príslubu. Sťažovateľka sa vlastne formuláciou tejto otázky domáha revízie záverov okresného a krajského súdu o tom, že nepreukázala ňou tvrdenu skutočnosť.

18. Treba zdôrazniť, že pri vymedzení dovolacích právnych otázok nemá byť najvyšší súd formalistický a má sa snažiť autenticky porozumieť dovolateľovi. Na strane druhej však najvyšší súd pri dovolacom dôvode nesprávneho právneho posúdenia nemôže hádať, čo dovolateľ žiada preskúmať, alebo preskúmať otázky, ktoré smerujú k nesprávnosti skutkových zistení alebo právneho posúdenia, ktoré vôbec nebolo rozhodné pre závery vo vzťahu k rozhodnutiu o žalobe. V dovolaní nie je priestor na opakovanie argumentácie z odvolania. Má ísť o jasnú konfrontáciu dovolateľa s právnym posúdením skutkového stavu. Dovolanie nie je recykláciou žaloby a vyjadrení či druhým odvolaním.

19. Z textu dovolania sťažovateľky je zrejmé, že vôbec nebola schopná rozlíšiť medzi skutkovými a právnymi otázkami, ktoré riešili okresný a krajský súd a ktoré boli rozhodné pre ich závery. Hoci to mohlo byť spôsobené argumentačnou hypertrofiou rozsudku okresného súdu, snahou krajského súdu uviesť niečo navyše, dovolanie sťažovateľky bolo len pokusom vtiahnuť do hry už vyriešené skutkové otázky alebo nastoliť nové právne otázky, a to prostredníctvom schematických námietok nedostatočného odôvodnenia a neadresných námietok nesprávneho právneho posúdenia. Preto možno súhlasiť so záverom najvyššieho súdu, že len samotné spochybňovanie správnosti rozhodnutia krajského súdu či kritika jeho prístupu pri právnom posúdení nezodpovedá predpokladom prípustnosti dovolania z dôvodu nesprávnosti právneho posúdenia.

20. K tomu však treba poznamenať, že odôvodnenie najvyššieho súdu mohlo byť ambicióznejšie a adresnejšie mohlo pomenovať okolnosti, pre ktoré nebolo možné argumentáciu sťažovateľky posúdiť ako zákonom predpokladanú formuláciu dovolacích právnych otázok. Záver najvyššieho súdu o formálnom a nekonkrétnom formulovaní dovolacích otázok, ktorý viedol k záveru o tom, že na ne nemožno odpovedať ich vecným prieskumom, však nie je výsledkom interpretácie, ktorá by bola svojvoľná alebo formalistická. Preto nemožno dospieť k záveru, že by namietaným rozsudkom najvyššieho súdu došlo k porušeniu ústavných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Rovnako v rozsudku najvyššieho súdu formulované z pohľadu

jej procesných ústavných práv udržateľné procesnoprávne závery neboli spôsobilé zasiahnuť do jej základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

21. Možno sa stotožniť so sťažovateľkou, že neuvedenie dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP je vecou najvyššieho súdu. To aj napokon vyplýva z jeho rozhodnutia č. k. 1VObdo/2/2020. Tento nedostatok však nebol dôvodom záveru o odmietnutí dovolania. Preto nemožno hovoriť o tom, že by najvyšší súd konal v rozpore s rozhodnutím veľkého senátu a mal mu vec sťažovateľky predložiť. Preto je vylúčené porušenie základného práva sťažovateľky na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. septembra 2023

Robert Šorl
predseda senátu